

POVOD POČETKU ZLOUPOTREBE SREDSTAVA OVISNOSTI KOD OSOBA U TRETMANU CENTRA ZA SPRJEČAVANJE I SUZBIJANJE OVISNOSTI U VIROVITIČKO-PODRAVSKOJ ŽUPANIJI; ANALIZA UTJECAJA ČINITELJA PREMA PROCJENAMA ISPITANIKA

U smislu primarne i rane sekundarne prevencije, a u svrhu ciljanog planiranja mjera i postupaka u prevenciji zloupotrebe sredstava ovisnosti, važno je znati koji su najčešći povodi eksperimentiranja odnosno početka uzimanja sredstava ovisnosti. U tome smislu ključne su izjave ispitanika do kojih dolazimo nakon njihovog introspektivnog uvida.

Siniša Brlas

Zavod za javno zdravstvo "Sveti Rok"
Virovitičko-podravske županije

Centar za sprječavanje i suzbijanje ovisnosti
Virovitica, Hrvatska

e-mail: sinisa.brlas@vt.t-com.hr

Problemi

1. Utvrditi rang činitelja koji su povod početka eksperimentiranja odnosno uzimanja sredstava ovisnosti prema redoslijedu važnosti za ispitanika.
2. Utvrditi značaj socijalnog utjecaja, problemnih situacija i nedostatka samokontrole na početak uzimanja sredstava ovisnosti.

Pribor, postupak i uzorak

Za analizu su korišteni Pompidou upitnici ispunjeni tijekom rada s klijentima u razdoblju od početka 2001. do lipnja 2008. godine, a obuhvaćena su N=73 ispitanika oba spola u dobi od 16 do 41 godine starosti.

Ispitanicima je ponuđen popis mogućih povoda za početkom uzimanja sredstava ovisnosti, a njihov je zadatak da procijene koji su od navedenih činitelja dominantni, te da u tom smislu poredaju prva tri činitelja prema značajnosti koju im oni osobno pridaju.

Rezultati

Povod početka eksperimentiranja
Znatiželja
Zabava
Utjecaj vršnjaka ili partnera
Psihološki razlozi
Dosada
Želja za samopotvrđivanjem
Problemi u obitelji
Neznanje o mogućim štetnim posljedicama
Problemi u školi
Nepoznato

Talica 1. Rang poredak činitelja **prema značaju** koji im pridaju ispitanici

Povod početka eksperimentiranja	Frekvencija
Znatiželja	56
Zabava	46
Utjecaj vršnjaka ili partnera	34
Dosada	30
Psihološki razlozi	26
Želja za samopotvrđivanjem	19
Neznanje o mogućim štetnim posljedicama	19
Problemi u obitelji	16
Nepoznato	3
Problemi u školi	2

Talica 2. Rang poredak činitelja **prema čestini** kojom se za njih odlučuju ispitanici

Zaključak

Može se zaključiti kako ispitanici najviše započinju s eksperimentiranjem iz znatiželje i iz potrebe za zabavom te značajno i zbog dosade, a sve su to manifestacije koje sugeriraju probleme sa **samokontrolom ponašanja**. Utjecaj vršnjaka je također značajan, kao i želja za samopotvrđivanjem (uglavnom su ispitanici adolescenti i mladi kod kojih je izražen **socijalni utjecaj** vršnjaka kao i socijalni pritisak skupine).

Psihološki razlozi (nesigurnost, deprimiranost...) i problemne situacije vrlo su značajni, a znakovito je da nitko od ispitanika neznanje o štetnim posljedicama nije naveo kao najvažniji povod, što se može tumačiti činjenicom da je populacija mladih (posebno učenika) u smislu primarne prevencije na području Virovitičko-podravske županije razmjerno dobro informirana i specifično educirana.

Dakle, utjecaj rizičnih činitelja na početak zloupotrebe sredstava ovisnosti prema značaju koji im pridaju ispitanici može se rangirati kao:

1. **Samokontrola ponašanja**
2. **Socijalni utjecaj**
3. **Psihološki razlozi (neuroza, depresija, nesigurnost...)**